

MH 2808/2019

9.5.2019

KURTTURUUSUN TORJUNTA COASTNET LIFE-HANKKEESSA

KÄYTETTÄVÄT MENETELMÄT JA NIIHIN LIITTYVÄ YLEINEN OHJEISTUS

Kurttuuruusu on alun perin Koillis-Aasiasta kotoisin oleva laji, joka yleistyi Euroopassa 1800-luvulla koristekasvi-istutusten myötä. Kasvi on nykyään levinnyt suureen osaan maata, ja on rannikon suojelualueilla uhka alkuperäiselle kasvillisuudelle. Se on voimakkaasti lisääntyvä vieraslaji, joka voi muodostaa tiheitä kasvustoja. Erityisen haitallinen laji on meren hiekka- ja kivikkorannoilla, joissa se syrjäyttää arvokasta alkuperäistä saaristoluontoa.

Kurttuuruusu lisääntyy siemenien, juurien ja juurtenkappaleiden avulla. Emokasvin ympärille levittäytyvät juuret voivat muodostaa maahan lähes läpipääsemättömän, mattomaisen verkoston.

Metsähallituksella on ennestään kokemusta kurttuuruusun torjunnasta suojeluun varatuilta alueilta. Tässä ohjeessa on kuvattu menetelmät, joilla kurttuuruusua torjutaan Metsähallituksen CoastNet LIFE-hankkeessa. CoastNet LIFE-hankkeessa kurttuuruusua torjutaan maastokausien aikana vuosina 2019-2022. Ohje tarkistetaan ja päivitetään ennen vuoden 2023 maastokautta.

Kurttuuruusua torjutaan hankkeessa seuraavin menetelmin:

1. Pensaankuivaus/kiskominen juurineen

Pienet pensaat kiskotaan ylös juurineen. Viimeistellään kaivamalla mahdollisimman paljon juuristosta maasta, aina 2 mm paksuihin juuriin asti. Juurten on todettu ulottuvan parinkin metrin syvyyteen. Kuoppa jätetään auki, jotta kohde löytyy ja on uudestaan torjuttavissa helposti. Kuoppaa ei peitetä ennen kuin tarkistuskäynnit on tehty. Torjunnassa huomioidaan myös riski, että siemenpankki aktivoituu, kun myllätään maata. Juurakot on parasta jättää kuivamaan sellaiseen paikkaan, että ne eivät pääse kosketukseen maan pintaa vasten ja sitä kautta pääse juurtumaan uudestaan. Paikalle palataan seuraavien yhden-neljän kasvukauden aikana tarkistamaan, onko maahan jääneistä juuripalasioista tai siemenpankista lähtenyt kasvamaan uusia pensaita. Käytännön kokemukset viittaavat siihen, että Etelä-Suomessa tarvittaisiin useampi tarkastuskäynti kuin pohjoisessa.

Menetelmä soveltuu parhaiten torjuttaessa siementaimia ja pieniä kurttuuruusua (alle 1,5 m²) pehmeillä mailla. Kaivaminen onnistuu helpoiten hietikolla, vähäkivisillä niityillä, nummilla ja vastaavilla kohteilla. Kivikossa ja kallioiden lomassa kaivaminen on usein mahdotonta.

2. Näännytysmenetelmä

Menetelmässä kaikki ruusupensaan uudet, vihreät versot katkaistaan pois. Ensimmäisenä vuonna versot pyritään käymään katkomassa 2-4 kertaa. Seuraavina vuosina katkomista tehdään 2-3 kertaa kasvukauden aikana aina uusien versojen synnyttyä. Katkotut versot voidaan jättää pensaan juurelle maatumaan. Hiljalleen, 3-4 vuodessa, pensas näivettyy kokonaan hengiltä. Näännyttämisen hyvä puoli on, että myös juurakot kuolevat ja lopulta jäljellä jäävät vain ruusupensaiden rangat, jotka voidaan leikata ja tarvittaessa polttaa. Jos kasvusto on niin iso, ettei sen keskelle pääse työskentelemään eikä myrkytys tai peittäminen ole kohteella soveltuvia keinoja, voidaan pensastoon ensin leikata "käytävä", josta käsin pääsee torjumaan laajempaa aluetta, ja vasta sen jälkeen uusien versojen kasvettua ryhtyä katkomistyöhön. Laajoja kasvustoja voidaan myös näännyttää reunoilta, edeten vuosi vuodelta lähemmäs keskipistettä.

Menetelmä soveltuu parhaiten torjuntaan kivikkoisemmillä paikoilla, joilla juurakoiden pois kitkeminen ei onnistu. Esimerkiksi vapaaehtoisten henkilöiden suorittamaan itsenäiseen torjuntaan menetelmä soveltuu myös hyvin (esim. "adoptoi torjuttava pensas"-konsepti).

3. Pensaankasvun leikkaaminen + maan peittäminen

Suuret kasvustot etenkin kivikkoisella maalla voidaan torjua leikkaamalla kasvusto tyvestä poikki, ja peittämällä koko esiintymäalue vahvalla pressulla.

Kurtturuusun peittämisiä varten tulee pitää mukana vähintäänkin kahden kokoisia vahvoja kestopressuja, 2 x 3 m ja isompaa kokoa 3 x 5 m tms. Kohteiden ennakkoon arvioidun koon mukaan tulee pitää mukana ylimääräisiä pressuja, jotta on riittävästi peittomateriaalia mukana. Mikäli peittävä ruusukasvusto on korkea, yli 30 cm, tulee se leikata alas, jotta pressun saa tiiviisti maata vasten. Ruusujen alas leikkaamista varten tulee pitää mukana pitkävartisia oksasaksia.

Pressun koko tulee mitoittaa kohteen mukaisesti niin, että pressun reunat yltyvät ruusukasvuston tai alas leikattujen kantojen yli vähintään noin 1 m (vähintään 0,5 m), sillä pensailta on varsinkin hiekkamailla havaittu pitkiä, jopa 2,5 m maanalaisia sivuhaaroja, jotka saattavat lähteä kasvamaan. Pressun reunat tulee saada tiiviisti maata vasten esim. kivien avulla. Vaihtoehtona on esimerkiksi maan lapiointi pressun reunan painoksi. Pressun reunat tulee saada niin tukevasti kiinni, ettei se lähde tuulen mukana liikkeelle. Paikan olosuhteiden mukaisesti pressun reunojen painoja voi kehittää. Myös esimerkiksi hiekkaa voi laittaa pusseihin painoiksi.

Juurakosta puskevat vesat jäävät pressun alle. Kasvun voimakkuus riippuu siitä, miten tiiviisti pressun reunat saadaan maata vasten ja läpäiseekö pressu valoa vai ei. Peitetty kohde käydään tarkistamassa mahdollisuuksien mukaan 1-2 vuoden kuluessa. Mikäli vesoja on ilmaantunut pressun alta tai läpi, poistetaan uudet versot. Mikäli tarkastuskäynnillä havaitaan, että pressu on esim. jäiden takia rikkoutunut, se vaihdetaan tarvittaessa uuteen. Pidetään huolta siitä, että pressut kerätään pois viimeistään kolmen vuoden jälkeen.

Menetelmä soveltuu parhaiten yksittäisten isojen (yli 1 m²) esiintymien torjuntaan.

4. Myrkytys glyfosaatilla

Euroopan kemikaaliviraston tutkimusten mukaan glyfosaatti ei ole syöpää aiheuttava, mutta se voi aiheuttaa vakavia silmävaurioita ja on myrkyllinen vesistöjen eliöille. Lisäksi glyfosaatin ja sen hajoamistuotteiden on todettu varsinkin kylmässä voivan

sitoutua maaperään (esim. savimaat) pariin vuodeksi. Tutkimusten mukaan glyfosaatti saattaa aiheuttaa välillisesti haittaa pölyttäjille. Glyfosaatti estää kasveissa tietyn proteiinin synteesin, jonka vuoksi kasvit kuolevat. Glyfosaatilla on tällä hetkellä myyntilupa EU:ssa vuoteen 2022 asti. Puutarhakäyttöön tarkoitetun liuoksen käyttäminen on sallittua kaikille. Sen sijaan vahvan, maatalouskäyttöön tarkoitetun liuoksen käyttäminen ja aineen ostaminen edellyttävät torjunta-ainekurssin käyntiä (1 päivä).

Aine hajoaa maaperäeliöstön vaikutuksesta. Suoja-aika on tyyppillisesti 8 - 12 viikkoa.

Tukesin sallimien glyfosaattivalmisteiden käyttö CoastNet LIFE-hankkeen kurturuusun torjunnassa on sallittua myyntipakkauksissa olevia ohjeita noudattaen. Torjunta-aineen käyttö on kuitenkin aina harkittava vasta toissijaisena keinona niissä tapauksissa, joissa muuta kohtuullista vaihtoehtoa ei ole. Glyfosaatin käytössä noudatetaan CoastNet LIFE-hankkeessa seuraavia reunaehtoja ja ohjeita, ja ohje päivitetään viimeistään vuonna 2022:

- Ainetta on käytettävä vain juuri tarpeellinen määrä
- Glyfosaatissa olisi hyvä olla sekoitettuna kiinnitysaine, joka tehostaa aineen imeytymistä lehtiin ja vähentää sen huuhtoutumista esim. kasteen tai sateen seurauksena.
- Aineen pääseminen vesistöön on estettävä muun muassa tekemällä levitys mahdollisimman tiynessä ja poutaisessa säässä ja varmistettava, ettei ainetta levitetä muualle kuin torjuttavien kasviyksilöiden yhteyttäville pinnoilla
- Myrkytys tehoaa parhaiten touko-heinäkuussa.
- Säätilan tulee olla poutainen, ja myrkytystä seuraavien tuntien tulee olla sateettomia.
- Tukesin ohjeiden mukaisesti torjunta-ainetta ei käytetä alle 3 m etäisyydellä vesistöistä eikä vesistön äärellä veteen viettävien rantakallioiden alueella.
- Levitys tulee tehdä täsmälevityksenä pienellä ruiskulla tai siveltimellä ennen kukinta-aikaa tai sen jälkeen, ettei vahingoiteta pölyttäjiä. Mikäli levitys joudutaan tekemään kukinta-aikana, kaikki kukinnat leikataan ensin pois oksasaksilla. Mikäli levitys joudutaan tekemään kukinnan jälkeen, kerätään kiulukat ensin pois.
- Huolehditaan torjuntaa tekevien työntekijöiden riittävästä suojaruokuksesta ja perehdytyksestä. Suojaruokusteena oltava vähintään nitrilikumihansikkaat ja suoja-asu (esim. sadevaatteet) sekä kumisaappaat. Huolehditaan käsien ja työvälineiden huolellisesta pesusta levityksen jälkeen. On varmistettava, että huuhteluvettä on saatavilla välittömästi myrkytyksen jälkeen (vesikanisterit, kastelukannut).
- Glyfosaattia voidaan myös levittää alas leikatun pensaan kannoille (sively vahvalla liuoksella). Kantokäsittely ei toimi keväisin mahlan nousun aikaan.
- Talkooleirien yhteydessä tapahtuvassa torjunta-aineen käytössä aineen levitys sallitaan vain Metsähallituksen henkilön tehtäväksi, ei leiriläisten.
- Myrkytyksestä kertova säänkestävä informaatiotaulu jätetään kohteelle silloin, kun käsittelyalueella tiedetään liikkuvan sivullisia ihmisiä. Taulussa tulee selkeästi ilmoittaa myrkytysajankohta, suoja-ajan päättymisajankohta sekä perustella aineen käyttö ja kertoa vastuutaho (MH LP) sekä vastuullisen henkilön sähköpostiosoite.
- Esiintymä tarkistetaan viimeistään myrkytystä seuraavana kasvukautena ja tarvittaessa torjutaan mekaanisesti tai myrkyttämällä uudelleen.
- Jos saarella on laidunnusta, aineen käytöstä on sovittava etukäteen eläinten omistajan kanssa.

Menetelmä soveltuu parhaiten, kun muut menetelmät eivät ole käytettävissä, esimerkiksi kivikkoisuuden tai esiintymän laajuuden vuoksi.

Hankkeessa on laadittu glyfosaatin käyttöön liittyvä viestintäohje, joka on kaikkien käytettävissä.

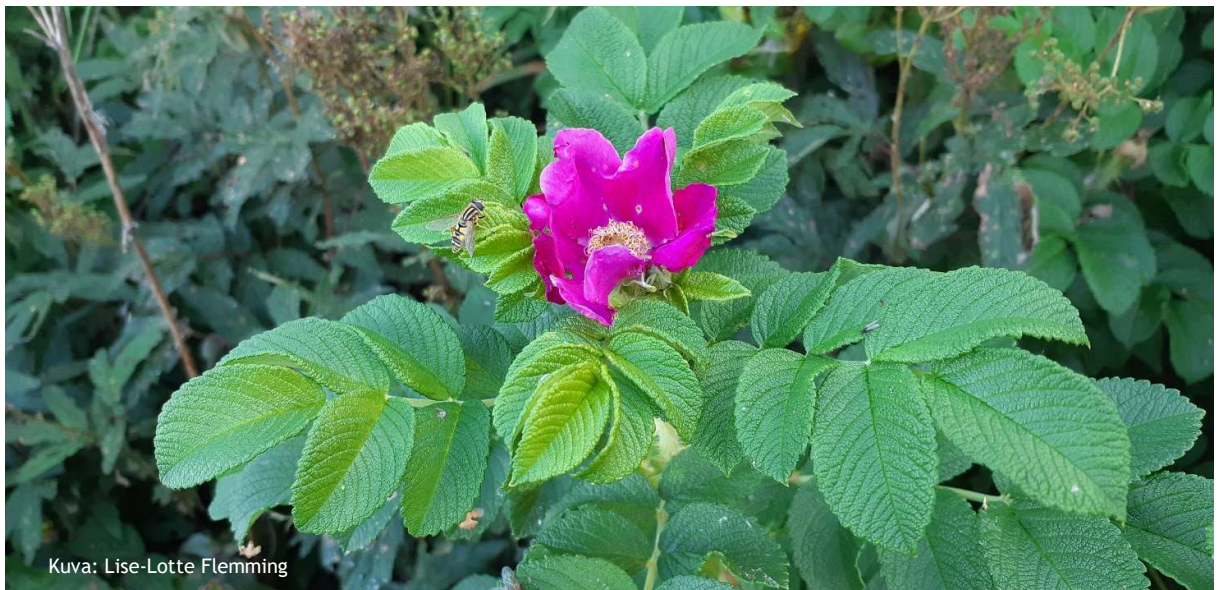
Käytettävän menetelmän valinta

Kunkin esiintymän kohdalla käytettävä menetelmä päätetään maastossa. Päätökseen vaikuttaa esiintymän koko, maaperä, sijainti ja esiintymien määrä saarella.

Pienikokoiset esiintymät torjutaan aina lähtökohtaisesti mekaanisesti käyttäen menetelmiä 1-3. Parhaan tuloksen saavuttamiseksi voidaan myös yhdistää eri menetelmiä. Esimerkiksi korkean ja laajan pensaan voi ensin leikata alas, odottaa kunnes matalat versot nousevat ja sen jälkeen käsitellä ne glyfosaatilla.

Lisäksi toiminnassa huomioidaan aina kohteen luontoarvot. Esimerkiksi, mikäli torjuttavassa pensaassa tai sen välittömässä läheisyydessä huomataan käytössä oleva linnun pesä, torjuntaa ei suoriteta pesimäaikana. Myös esimerkiksi pensaiden lähiympäristössä esiintyvä kasvillisuus huomioidaan ja tarkistetaan, jotta voidaan varmistua, ettei torjuntatoimissa vahingoiteta arvokasta kasvillisuutta. Huom. Tarkistetaan aina etukäteen LajiGis-järjestelmästä, onko esiintymän välittömässä läheisyydessä uhanalaisesiintymiä ja mahdolliset esiintymät huomioidaan.

Tehdyt torjuntatoimet dokumentoidaan ja seurataan hankkeessa laaditun lomakkeen ja valokuvien avulla. Lomakkeelta tiedot siirretään vuosittain LajiGissiin.

Kuva: Lise-Lotte Flemming